

elő? És miért hányja a szememre, hogy nem foglalkozom azzal, amit ő maga is elvetendőnek tart?

5. Egynémely szólásunk eredetéről sok ember gondol ugyan egyetmást (l. pl. Zolnay fenti sorait és a *Láttam én már karón varjút* szólás legújabb magyarázó kísérletét Nyr. LIX, 237—9), de csak kevesen tudnak valamit bizonyítani is róla (l. ismét az említett helyeket). Gondolni ugyanis kivált pihent ésszel, könnyű, azonban bizonyítani már sokkal nehezebb. Alkalmassint ez ok miatt nem sikerült a bizonyítás Zolnaynak sem. Így azután az inkább csak úgy gondolom szerint készült cikkecskéje nemhogy megingatná a Népünk és Nyelvünk fent idézett helyén közölt magyarázatomat, hanem még jobban megerősít igazamban. És mivel ennyiben hasznát látom hozzászólásának, még örülök is neki.

Csefő Gyula.

NÉPNYELV, NÉPHAGYOMÁNY.

Borja és borjuja.

Köztudomású, hogy *borju* főnevünknek 3. személyű birt. személyraggal ellátott alakja mai köznyelvünkben kétféle: *borja* és *borjuja*. Ismeretes az is, hogy nyelvészeink, már meg tudják magyarázni e kétféleség okát: a *borju* szó t. i. egykor (*burëu*) **borëu*-nak hangzott, s akkor 3. szem. birt. személyraggal ellátott alakja **borëua* volt, amiből még az Árpádkorban szabályos változással **borëa* > *borja* lett; mivel azonban ez a személyragos *borja* alak nem nagyon egyezett a szónak ragtalan nevező- alakjával, a (**borëu* >) *borjuval*, azért a legutóbbi 100 esztendő folyamán az analógia hatása alatt még egy más személyragos alakja is keletkezett, a *borjuja* alak. *Borja* tehát a hagyományos régi, *borjuja* pedig az analógiás új alak. Mind ezt, mint említettem, már tudják a nyelvészek. De tudtommal még senki sem említette, hogy *borja* és *borjuja* között nemesak alak, hanem jelentésbeli különbség is van. Ezért nem tartom fölöslegesnek közölni, hogy megfigyelésem szerint Szegeden a *borja* alak mindig csak a tehén borját jelenti, a *borjuja* alak pedig csak valamely más birtokosét, leggyakrabban persze emberét. Azt mondja pl. a szegedi köznép: *Szép borja lőtt a Riskának*, de ezzel szemben azt, hogy *Három borjúja is van Pétör bátyámnak*. Ez a használat kétségkívül alak és jelentésbeli

megoszlás eredménye: eredetileg a hagyományos régi *borja* alak is, meg az analógiás *borjuja* alak is jelenthette természetesen akár a tehénét, akár valamely más birtokosét, de Szegeden megfigyelhető használatuk azt bizonyítja, hogy a kétféle jelentés kezd megoszolni a két alak között. Hogy Szegeden kívül másutt is megtörtént-e már ez a megoszlás, arról nincsen tudomásom.¹

Jahoda Ferenc.

Ázijomba van.

Ez a kifejezés a szegedi tájnyelvben gúnyos mellézköngével ezt jelenti: 'jó helyen van, nem használatos többé.' Ha valami dologra (pl. fazéokra, kaszára, ruhaneműre stb.) ráunnak, vagy nincs szükségük többé reá és a sarokba hajítják, akkor illetik a fenti kifejezéssel.

Aligha csalódunk, ha e kifejezés eredetét azzal a történeti ténnyel hozzuk kapcsolatba, hogy a Szeged-alsóvárosi Havi Boldogasszony-kegytemplom és a köréje épült franciskánus kolostor hosszú ideig volt *asylum* (v. ö. Reizner János: Szeged története; Szeged, 1900. III. kt. 17. l.), azaz olyan hely, amely az odamenekülő bűnösöket a világi hatóságokkal szemben oltalmába vette. A jogszokás eltörlése óta eltelt jó másfélszáz esztendő érthetővé teszi a jelentés módosulását.

Bálint Sándor.

NÉPI FOGLALKOZÁSOK, NÉPSZOKÁSOK.

Cséplés Cegléden.

II.

Szép lassan eljön a dél. A gazdasszony megkérdezteti a gépész úrtól, hogy befőzheti-e már a levest. Mikor füttyülnek? Egyik-másik embert a fűtő felé hajtja a gyonra.

— Engeggye mán a gőszet lefonni, oszt hagy ájjon.

A fűtő megnézi van-e elég vize, ha van, nem tesz a tűzre. Mikor a gőz lefogyott, füttyül s megáll. Az etetők neki látnak a porolásnak; a fűtő újra megindítja a gépet és a cséplőből sűrű porfelhő száll föl. S jaj neki, ha az idő rászolgál (ha a szél a kazánra hajtja a port). Lesz neki mit pucolni.

¹ Szívesen vennők, ha folyóiratunk olvasói erről tudósítanak bennünket. *Szerk.*